

Maria Joczowa

"Romantyczny naród: klęska i triumf", Alina Witkowska, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1971 : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 14/42, 174

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

/II/ WITKOWSKA Alina: Romantyczny naród: klęska i triumf. W: Problemy polskiego romantyzmu. Seria pierwsza. Praca zbiorowa pod redakcją M. Żmigrodzkiej i Z. Lewinówny. Oss. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1971. IBL PAN, s. 7-47.

Zamierzeniem studium jest ukazanie nietypowego, gdyż rozwijającego się w warunkach utraty państwowości, procesu kształtowania się pojęć o narodzie w świadomości ideologów polskiego romantyzmu. Problematyka narodowości i narodu, wyrosła ze wspólnej dla początków XIX-wiecznej Europy rewelacji historyzmu, została zdominowana w Polsce przez poszukiwanie filozoficznej zasady jedności i kontynuacji, a zarazem motorycznej siły zdolnej zapewnić odrodzenie i rozwój narodu w nowych formach. Autorka uwydatnia istotną dla przekształceń ideologicznych pojęcia narodu funkcję mitu starożytnej Słowiańszczyzny. W epoce przedlistopadowej organicyzm i mityzacja sielskości słowiańskiej Brodzińskiego zderzały się z "dynamicznym transformizmem" Mochnackiego, upatrującego istotę życia narodu w syntezie ciągłości i zmiany; po klęsce powstania problematyka narodowa koncentruje się wokół dwu odmiennych formuł idei mesjanicznej: a/religijno-moralnego posłannictwa Polski, która odrodzi Europę poprzez ducha pokory, ofiary i cierpienia, oraz b/wybije się na niepodległość i na nowo uformuje w całość narodową dzięki odrodziennej sile ludu.

BP/42

M.J.

/II/ ŻMIGRODZKA Maria: Historia i romantyczna epika. W: Problemy polskiego romantyzmu. Seria pierwsza. Praca zbiorowa pod redakcją M. Żmigrodzkiej i Z. Lewinówny. Oss. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1971. IBL PAN, s. 103-158.

Analiza najbardziej znamienych zjawisk polskiej epiki romantycznej, rozpatrywanej w aspekcie dialektycznego ujmowania porządku historii i świadomego dążenia poetów do stworzenia epickiej syntezy dziejów. W centrum rozważań znalazły się gatunki literackie istotne dla tej linii rozwoju polskiej poezji romantycznej: powieść poetycka, od "Grażyny", a zwłaszcza "Konrada Wallenroda" począwszy, jako pierwszy przejaw konfliktowego ujmowania relacji między jednostką a historią; poemat dygresyjny ukazujący w "Beniowskim" Słowackiego bogactwo możliwości ujęć historycznych, a zarazem niemożność osiągnięcia w tej formie artystycznej jednoznacznej interpretacji dramatycznych zakłóceń historii; dwie oryginalne, a diametralnie różne wersje romantycznego eposu: "Pan Tadeusz" i "Król-Duch" - będące wyrazem przeciwstawnych koncepcji historyzoficznych i estetycznych.

BP/42

M.J.